

УДК 340.1

Назар Гук

Національний університет “Львівська політехніка”,
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
аспірант спеціальності 081 “Право”
deslole94@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2966-3177>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

<http://doi.org/10.23939/law2020.27.048>

© Гук Н., 2020

Відзначено, що сьогодні для сфери соціального забезпечення суддів в Україні є характерними наступні напрямки: 1) адаптація європейських стандартів та досвіду зарубіжних держав у нормах законодавства про судоустрій і статус суддів України; 2) збільшення заробітної плати суддів за рахунок урізання соціальних гарантій; 3) зменшення змісту та обсягу соціального забезпечення суддівського корпусу; 4) переходу держави від переважання натурального соціального забезпечення (за рахунок, у першу чергу, пільг та гарантій) до грошового забезпечення.

Як засвідчило наше дослідження питань проблем та тенденцій подальшого розвитку правового регулювання соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України, законодавство про судоустрій та статус суддів все ще перебуває на невисокому рівні для вирішення поточних проблем, а рівень наукової уваги до цих питань є невисоким.

Проблеми правового регулювання соціального забезпечення суддів, передусім, пов'язані із тими тенденціями, які існують на сьогодні, а саме із зменшенням обсягів соціального забезпечення та зосередженні на високому рівні оплати праці. Тому, переважна більшість проблем пов'язана саме із тим, що ці процеси сприймають на науковому рівні неоднозначно. Існує чимало напрямків соціального забезпечення суддів, відсутність державних гарантій щодо яких може вважатись обмеженням їхніх прав. Водночас, законодавцем допущено декілька неточностей у регламентації наявних на сьогодні форм. Саме сукупність цих спірних питань і становить в результаті обсяг проблем правового регулювання соціального забезпечення суддів.

Ключові слова: соціальне забезпечення суддів; правове регулювання; євроінтеграція України; національне законодавство; законодавство Європейського Союзу; правові норми; принципи національного законодавства про судоустрій і статус суддів.

Постановка проблеми. Соціальне забезпечення суддів в Україні покликане створити необхідні умови для нормальної життєдіяльності та праці цієї особливої категорії осіб. Саме цим зумовлено наявність його різноманітних форм, їх розвиток та постійна зміна. Роль цього інституту полягає у забезпеченні гарантій надання соціальних благ, захисту від ризиків, пов'язаних із професійною діяльністю, та допомозі у разі настання нещасних випадків чи професійних захворювань.

Проте, на сьогодні у вітчизняній науці існує проблематика розгляду соціального забезпечення суддів виключно із позиції визначення тих чи інших видів соціального забезпечення чи змін до законодавства про судоустрій та статус суддів. Це створює неправильні орієнтири щодо розуміння сутності цього інституту, оскільки історично необхідність надання додаткової допомоги окремим верствам населення, переважно, пов'язувалась із наданням допомоги хворим чи слабким особам, але із кожним наступним історичним етапом цей інститут отримував новий набір механізмів, спрямованих на захист більш широкого кола осіб. Із часом ця ідея еволюціонувала від вузького розуміння допомоги соціально неблагополучним суб'єктам до ширшого, яке пов'язують, у тому числі, і з особами, які у процесі здійснення своїх трудових обов'язків діють від імені держави та виконують важливу місію – забезпечення функціонування ключових суспільних інститутів. До таких категорій відносяться і судді як особи, наділені виключними повноваженнями на здійснення правосуддя.

Саме тому на сьогодні важливим є формування понятійного апарату соціального забезпечення суддів в Україні, що відповідатиме цьому правовому явищу не лише в рамках конкретного нормативно-правового акта, але й усій галузі, а також пошуку шляхів оптимізації цього інституту.

Аналіз дослідження проблеми. Над дослідженням цього питання, насамперед, працювали такі науковці: В. Андреев, Б. Базарник, О. Беспалов, Н. Болотіна, В. Буряк, В. Венедіктов, Т. Галайденко, М. Дідиченко, Б. Желік, М. Іншин, Р. Кондрат'єв, О. Кучма, О. Лавриненко, Л. Лазор, В. Маляренко, К. Мельник, О. Москаленко, С. Прилипко, А. Сапон, І. Сирота, Г. Чанишева, В. Щербина, І. Ярошенко тощо. Проте, основні засади поняття, сутності та ознак соціального забезпечення суддів в Україні все ще залишаються не встановленими. Зокрема, детально не розглянуто форми і заходи соціального забезпечення суддів, не надано цілісної критики проблем їх сучасного стану правового регулювання і не визначено тенденції подальшого розвитку.

Метою статті є здійснення всебічного, системного й комплексного аналізу проблем правового регулювання соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі питання тенденцій є суттєво менш дослідженим, аніж проблем соціального забезпечення та шляхів їх вирішення. Більше того, окремі тенденції вже не є актуальними, оскільки цей термін позначає певні явища, характерні для теперішнього часу. Сучасні та актуальні роботи, присвячені подальшому розвитку правового регулювання соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України, наразі є відсутніми.

Сутність терміну “тенденція” полягає у позначенні певних мінливих та недовготривалих явищ, тож категорія тенденцій подальшого розвитку правового регулювання соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України полягає у поточній можливості цього інституту розвиватись у певних напрямках. Відзначимо, що сьогодні для сфери соціального забезпечення суддів в Україні є характерними наступні напрямки: 1) в нашій державі розпочато процес адаптації міжнародних нормативно-правових актів у вітчизняне законодавство; 2) діяльність законодавця спрямовується на значне скорочення обсягу соціального забезпечення суддів.

Щодо першого загального напрямку, варто урахувати, що згідно зі стратегією євроінтеграції нашої держави, сутність адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу полягає в зближенні національного законодавства із сучасними європейськими стандартами та законодавством більш розвинутих держав, що у результаті сприятиме забезпеченню економічного, політичного, соціального й культурного розвитку України та зростанню рівня життя населення. У сфері правового регулювання соціального забезпечення суддів, орієнтування на досвід нормотворчої діяльності членів Європейського Союзу дозволить максимально визначити й реалізувати правові норми та принципи національного законодавства про судоустрій і статус суддів, із урахуванням норм і принципів європейського права.

Загальний напрям скорочення обсягу соціального забезпечення суддів, водночас, дозволяє виділити одразу декілька тенденцій у його складі. Так, Г. Дрок, Б. Желік та М. Дідиченко указують на існування тенденції до збільшення заробітної плати судів за рахунок урізання соціальних гарантій. Перший науковець з цього приводу зазначає, що у період судової реформи і прийняття нового законодавства про судоустрій і статус суддів, заробітна плата судді збільшилась у 5 разів, а її розмір був прив'язаний до загальнодержавної мінімальної заробітної плати, яка, у свою чергу, змінюється, виходячи з індексів інфляції та цін на споживчі товари. Відповідно, зростання заробітних плат українських суддів стало автоматичним – поза розсудом законодавчої або виконавчої влади [1, с. 291]. Із того моменту заробітна плата суддів невинно зростає щороку 1 січня разом з індексацією прожиткового мінімуму. Водночас, ця реформа стала можливою лише за рахунок урізання низки інших соціальних гарантій суддів, які передбачались Законом України “Про статус суддів” від 15.12.1992 № 2862-ХІІ [2].

При цьому, Б. Желік та М. Дідиченко звертають увагу на те, що згідно з нормами ЗУ “Про судоустрій і статус суддів” від 02.06.2016 № 1402-VIII [3] на сьогодні складові суддівської винагороди є чітко визначеними, її складає посадовий оклад та доплати за вислугу років, перебування на адміністративній посаді в суді, науковий ступінь, роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці (ст. 135) [4, с. 103; 5, с. 184]. Відповідно, ця норма скасувала премії суддям, які були тією додатковою винагородою, що стимулювала їх до відповідального ставлення щодо здійснення правосуддя та підвищення професійного рівня. Скасування низки форм соціального забезпечення обумовило такий стан речей, за яких суддя, насамперед, вмотивований на довше затриматись на посаді та на просування службовою кар'єрою, оскільки обсяг доходів та соціального забезпечення сьогодні залежить, здебільшого, від цих факторів.

Таким чином висновуємо, що першою і найголовнішою тенденцією подальшого розвитку правового регулювання соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України на сьогодні є збільшення заробітної плати суддів за рахунок урізання соціальних гарантій. Наступний ріст заробітної плати цієї категорії працівників у подальшому пов'язаний із ростом економіки нашої держави, а збільшення обсягів соціального забезпечення не спостерігаємо вже декілька років.

У зв'язку із вищенаведеним, можна дійти до висновку про існування ще двох тенденцій – тенденції зменшення змісту та обсягу соціального забезпечення суддівського корпусу (на її існування вказують деякі вітчизняні науковці, зокрема М. Дідиченко [5, с. 186]) та тенденції переходу держави від переважання натурального соціального забезпечення (за рахунок, насамперед, пільг та гарантій) до грошового забезпечення. Перша тенденція полягає у тому, що у порівнянні із ЗУ “Про статус суддів” від 15.12.1992 № 2862-ХІІ [2], обсяг соціального забезпечення суддів, закріплений у нормах ЗУ “Про судоустрій і статус суддів” від 02.06.2016 № 1402-VIII [3] є значно вужчим. При чому, за останнє десятиліття цей процес, фактично, є одностороннім – перелік форм соціального забезпечення зменшується, і обсяги його надання також не залишаються сталими.

Грошове забезпечення суддів до судової реформи полягало у наданні посадового окладу, премій, доплат за кваліфікаційні класи, надбавок за вислугу років та інших надбавок. Станом на сьогодні, не зважаючи на скасування преміювання, кількість надбавок все одно було збільшено і до них було додано доплати за перебування на адміністративній посаді в суді, науковий ступінь та роботу, що передбачає доступ до державної таємниці. Водночас, як ми відзначали, обсяг соціального забезпечення за ці роки було суттєво зменшено. Звідси можна висновувати про актуальність другої виділеної нами тенденції.

Таким чином, зробимо висновок про можливість виділення на сьогодні наступних тенденцій подальшого розвитку правового регулювання соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України:

- 1) адаптація європейських стандартів та досвіду зарубіжних держав у нормах законодавства про судоустрій і статус суддів України;
- 2) збільшення заробітної плати суддів за рахунок урізання соціальних гарантій;

3) зменшення змісту та обсягу соціального забезпечення суддівського корпусу;

4) переходу держави від переважання натурального соціального забезпечення (за рахунок у першу чергу пільг та гарантій) до грошового забезпечення.

Неабияку роль у глобальному процесі європейської інтеграції нашої держави відіграє адаптація європейських стандартів та досвіду зарубіжних держав у законодавчій діяльності, оскільки за невідповідності правової системи України правовій системі Європейського Союзу відповідна мета не може бути досягнутою. Тому, вирішення євроінтеграційних завдань України передбачає, зокрема, й обов'язкову адаптацію правового регулювання вітчизняної судової системи до системи Європейського Союзу.

Після здобуття незалежності наша держава одразу взяла курс на європейську інтеграцію та у перші роки незалежності уклала низку угод про співробітництво та партнерство між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Проте, членство України в Європейському Союзі не є простим процесом, адже для цього наша країна та вітчизняне законодавство мають відповідати високим критеріям та стандартам. Так, правові системи Євросоюзу та європейських міжнародних організацій загалом характеризуються узгодженим спільним правовим полем, яке сприяє їх співробітництву. Адаптація європейських стандартів та досвіду зарубіжних держав у нормах законодавства про судоустрій і статус суддів України щодо соціального забезпечення суддів поставить вітчизняних службовців в однакове становище із суддями більш розвинених європейських держав, що сприятиме налагодженню співробітництва у сфері судочинства.

Реалізацію цієї тенденції вбачаємо в двох напрямках:

1) ратифікація європейського законодавства у сфері судочинства, яке, зокрема, врегулює питання соціального забезпечення суддів;

2) дослідження досвіду більш розвинених європейських держав й запозичення їх позитивного досвіду законотворення.

Щодо першого напрямку, можна висновувати, що діяльність у цьому напрямку в нашій державі здійснюється вже протягом тривалого часу. Так, аналіз європейських та міжнародних стандартів у сфері судочинства продемонстрував, що найважливіші законодавчі акти у цій сфері є вітчизняним джерелом права, а також враховуються законодавцем при удосконаленні чинного законодавства. Наприклад, аналіз Європейської хартії про закон "Про статус суддів" [6] свідчить про те, що вітчизняний ЗУ "Про судоустрій і статус суддів" від 02.06.2016 № 1402-VIII [3] розроблявся із урахуванням цих рекомендацій. Тож, на сьогодні інститут соціального забезпечення суддів в Україні складається із тих елементів, які мають бути присутніми у відповідних інститутах європейських держав. Із цього зробимо висновок, що подальший розвиток соціального забезпечення суддів в Україні пов'язаний із виконанням усіх рекомендацій, які можуть мати місце зі сторони європейських компетентних інстанцій шляхом внесення змін до ЗУ "Про судоустрій і статус суддів".

Іншим напрямком виокремлюємо дослідження досвіду більш розвинених європейських держав й запозичення їх позитивного досвіду законотворення. У цьому контексті варто відзначити, що аналізувати варто як позитивний, так і негативний досвід законотворення, проте запозичати виключно його прогресивні зразки. При цьому, у аналізі варто опиратись на ті держави, які вже є членами Європейського Союзу, та чий приклад є показовим для України, або ж на держави, які встановили подібний до вітчизняного курс, мають чіткі стратегії щодо вступу до ЄС та продемонстрували значні успіхи у реформуванні сфери судочинства. Тому, втілення цієї тенденції вбачаємо також у подальшому внесенні змін до ЗУ "Про судоустрій і статус суддів", проте із урахуванням вже наявних у іноземних законодавствах норм та успішної практики їх реалізації.

Як ми зауважували, тенденція збільшення заробітної плати суддів за рахунок урізання соціальних гарантій полягає у тому, що впродовж останнього десятиліття здійснюється цілеспрямована державна політика із збільшення розмірів оплати праці суддів та зменшення їх соціального забезпечення. Ці процеси є взаємопов'язаними, чим і обумовлена актуальність їх поєднання у

єдиний напрямок. Із урахуванням зроблених у цій статті висновків, серед проблем цього напрямку можна виокремити наступні:

1) заробітна плата суддів значно перевищує середню заробітну плату інших категорій працівників, що викликає суттєве суспільне невдоволення та прискіпливу увагу до роботи суддів;

2) внаслідок цих процесів, судді не отримують окремі види соціального забезпечення, характерні іншим категоріям публічної служби.

В подальшому втілення цієї тенденції вбачаємо у наступних напрямках:

1. Оскільки розмір заробітної плати суддів залежить від індексації прожиткового мінімуму в державі, у майбутньому він буде лише зростати. Суттєва економічна криза у нашій державі свідчить про те, що у подальшому такий постійний ріст буде можливим лише за умови урізання соціальних гарантій, оскільки можливості держави наразі є обмеженими;

2. Сам обсяг соціального забезпечення буде постійно знижуватись, оскільки компенсація наявних обмежень прав судді наразі здійснюється шляхом підвищеного рівня оплати праці. Тож, в майбутньому обсяг Розділу IX “Забезпечення суддів” ЗУ “Про судоустрій і статус суддів” від 02.06.2016 № 1402-VIII [3] буде зменшуватись.

Тенденція зменшення змісту та обсягу соціального забезпечення суддівського корпусу безпосередньо пов’язана із попередньою розглянутою нами, адже безпосередньо полягає у втіленні найпроблематичнішого питання, пов’язаного із соціальним забезпеченням суддів – поступової мінімізації державних гарантій. Порівняння норм ЗУ “Про статус суддів” від 15.12.1992 № 2862-XII [2] та “Про судоустрій і статус суддів” від 02.06.2016 № 1402-VIII [3] свідчить про те, що кількість актуальних напрямків на сьогодні є незначною. Було зменшено розмір вихідної допомоги судді у зв’язку із відставкою, скасовано допомогу у похованні членам сім’ї, змінено умови забезпечення житловою площею, а саме формулювання відповідних норм на разі є більш розмитим.

Окрім того, суддів позбавили права на позачергове влаштування дітей у дошкільні заклади, позачергове встановлення квартирного телефону, безплатне користування на території України всіма видами транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі), а також встановлення квартирної охоронної сигналізації і користування нею за рахунок державного бюджету [7, с. 143; 8]. Окрім того, згідно з нормами ЗУ “Про статус суддів” від 15.12.1992 № 2862-XII [2] судді мали право на придбання на пільгових умовах житлових приміщень комунального фонду та приміщень, наданих їм в користування із знижкою на 50 відсотків від їх вартості та на одержання кредитів на індивідуальне і кооперативне житлове будівництво з погашенням наданої позики за рахунок відповідних бюджетів. Також суддям гарантувалась 50-відсоткова знижка плати за займане ними та членами їх сімей житло, комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична та теплова енергія, установка і користування індивідуальним домашнім телефоном). Судді мали право на бронювання місць у готелях і на всіх видах транспорту, а також позачергового придбання проїзних документів. Окрім усього вищенаведеного, суддям за рахунок державного бюджету, а членам їх сімей за власний рахунок, щорічно надавалась путівка на санаторно-курортне лікування.

Аналіз усього вищенаведеного свідчить про те, що за часи незалежності України відбулось суттєве зменшення змісту та обсягу соціального забезпечення суддівського корпусу, при чому ця тенденція є актуальною і на сьогодні. Серед головних проблем цих процесів відмітимо наступні:

1) постійні наукові суперечки й дискусії. Кожна відміна окремих суддівських пільг супроводжується дискусіями щодо їх необхідності, ролі суддів у функціонуванні держави та їх обмежень у правах в порівнянні із іншими категоріями працівників;

2) зміст та обсяг соціального забезпечення суддівського корпусу є меншим, ніж в усіх інших категоріях публічних службовців.

Подальше втілення цього напрямку вбачаємо у прийнятті змін до Розділу IX “Забезпечення суддів” ЗУ “Про судоустрій і статус суддів” від 02.06.2016 № 1402-VIII [3].

Остання виділена нами тенденція, переходу держави від переважання натурального соціального забезпечення (за рахунок, насамперед, пільг та гарантій) до грошового забезпечення, також по суті проаналізована та роз’яснена нами. На сьогодні існує лише декілька форм соціального забезпечення суддів, які неможливо компенсувати у грошовій формі, зокрема щодо

державного захисту судді. Справедливим є компенсування тих ризиків, які несе суддя через службу діяльність, за рахунок держави. Водночас, високий рівень грошового забезпечення судді обумовлює можливість самостійного забезпечення багатьма благами суспільного життя, зокрема житлом чи оздоровленням. Тому, основним проблемним питанням цієї тенденції ми вбачаємо у позбавленні судді тих гарантій, якими наділяються інші категорії працівників.

Водночас, втілення цієї тенденції є схожим із попередніми проаналізованими нами – шляхом внесення змін до Розділу IX “Забезпечення суддів” ЗУ “Про судоустрій і статус суддів” від 02.06.2016 № 1402-VIII [3]. При цьому, такі зміни полягатимуть у наступному:

- 1) деталізація статті 135, зокрема доповнення новими видами доплат до посадового окладу;
- 2) зменшення обсягу Розділу IX шляхом виключення статей, що регламентують надання соціального забезпечення суддям.

Висновки. Підсумовуючи дослідження цього питання, зазначимо, що поняття “тенденції” позначає явище, яке становить сукупність напрямів подальшого розвитку соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України. Дослідження засвідчило, що із моменту проведення судової реформи 2010 року діяльність вітчизняного законодавця у сфері соціального забезпечення суддів була спрямована на суттєве зменшення його обсягів. На сьогодні нашою державою здійснюються заходи із покращення оплати праці суддів саме за рахунок урізання соціальних гарантій, а у подальшому передбачається приведення вітчизняного законодавства про судоустрій та статус суддів у відповідність до європейських стандартів.

Як засвідчило наше дослідження питань проблем та тенденцій подальшого розвитку правового регулювання соціального забезпечення суддів в умовах євроінтеграції України, законодавство про судоустрій та статус суддів все ще перебуває на невисокому рівні для вирішення поточних проблем, а рівень наукової уваги до цих питань є невисоким.

Проблеми правового регулювання соціального забезпечення суддів, передусім, пов’язані із тими тенденціями, які існують на сьогодні, а саме із зменшенням обсягів соціального забезпечення та зосередженні на високому рівні оплати праці. Тому, переважна більшість проблем пов’язана саме із тим, що ці процеси сприймають на науковому рівні неоднозначно. Існує чимало напрямків соціального забезпечення суддів, відсутність державних гарантій щодо яких може вважатись обмеженням їхніх прав. Водночас, законодавцем допущено декілька неточностей у регламентації наявних сьогодні форм. Саме сукупність цих спірних питань і становить обсяг проблем правового регулювання соціального забезпечення суддів.

Наявні у правовій доктрині тенденції подальшого розвитку правового регулювання соціального забезпечення суддів є близькими за своєю правовою природою, а їх виділення є підсумуванням усіх тих процесів, які відбувались в нашій державі впродовж останніх десятиліть, і особливо останніми роками. Тепер усе зводиться до того, що чинна державна політика у сфері соціального забезпечення суддів і в майбутньому цей правовий інститут втратить свою актуальність в силу підвищення значення суддівської винагороди, а здійснення цього процесу пов’язується із адаптацією європейських правових стандартів до вітчизняних реалій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дрок Г. М. Конституційно-правові засади реформування судової влади в сучасних умовах державотворення в Україні. Актуальні проблеми політики : зб. наук. пр. / редкол. : С. В. Ківалов (голов. ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю. П. Алєнін та ін. Одеса : Фенікс, 2011. Вип. 42. С. 280–293.
2. Про статус суддів : Закон України від 15.12.1992 № 2862-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 8. С. 56. База даних “Законодавство України”. / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 06.04.2020).
3. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2016. № 31. ст. 545. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 06.04.2020).
4. Желік Б. Є. Належне матеріальне

та соціальне забезпечення суддів як гарантія їх незалежності і недоторканності в контексті аналізу Закону України “Про судоустрій і статус суддів”. Вісник Вищої ради юстиції. 2010. №4. С. 98–104. 5. Дідиченко М. А. Стан соціального забезпечення суддів в умовах проведення судової реформи. / Форум права. 2012. № 2. С. 183–187. 6. Європейська хартія про закон “Про статус суддів” : Міжнародний документ від 10.07.1998. № 994_236. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_236 (дата звернення: 11.04.2020). 7. Бурдяк В. І. Державна служба як особливий різновид суспільно-корисної праці. Науково-виробничий журнал: “Держава і регіони”. 2009. № 4. С. 140–147. 8. Кравчик М. Б. Реформування судової системи як важлива складова європейської інтеграції України : дис. канд. юрид. наук : 12.00.10. / ПВНЗ “Львів. ун-т бізнесу та права”. Львів, 2015. 217 с.

REFERENCES

1. Drok H. M. *Konstitutsiino-pravovi zasady reformuvannia sudovoi vlady v suchasnykh umovakh derzhavotvorennia v Ukraini*. [Constitutional and legal principles of reforming the judiciary in modern conditions of state formation in Ukraine]. Aktualni problemy polityky: zb. nauk. pr. / redkol. : S. V. Kivalov (holov. red.), L. I. Kormych (zast. holov. red.), Yu. P. Alenin ta in.; Odesa : Feniks, 2011. Vyp. 42. P. 280–293. 2. *Pro status suddiv* [On the status of judges]: Zakon Ukrainy vid 15.12.1992 No. 2862-XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. No. 8. p. 56. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (data zvernennia: 06.04.2020). 3. *Pro sudoustrii i status suddiv*. [On the judiciary and the status of judges]. Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 No. 1402-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR). 2016. No. 31. P. 545. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (data zvernennia: 06.04.2020). 4. Zhelik B. Ye. *Nalezhne materialne ta sotsialne zabezpechennia suddiv yak harantiia yikh nezalezhnosti i nedotorkannosti v konteksti analizu Zakonu Ukrainy «Pro sudoustrii i status suddiv»*. [Proper material and social security of judges as a guarantee of their independence and inviolability in the context of the analysis of the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges"]. Visnyk Vyshchoi rady yustytzii. 2010. No.4. P. 98–104. 5. Didychenko M. A. *Stan sotsialnoho zabezpechennia suddiv v umovakh provedennia sudovoi reformy*. [The state of social security of judges in terms of judicial reform]. Forum prava. 2012. No. 2. P. 183–187. 6. Ievropeiska khartiia pro zakon «Pro status suddiv» [The state of social security of judges in terms of judicial reform.]. Mizhnarodnyi dokument vid 10.07.1998 No. 994_236. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy» / VR Ukrainy. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_236 (data zvernennia: 11.04.2020). 7. Burdiak V. I. *Derzhavna sluzhba yak osoblyvyi riznovyd suspilno-korysnoi pratsi*. [Civil service as a special kind of socially useful work]. Naukovo-vyrobnychiy zhurnal: “Derzhava i rehiony”. 2009. No. 4. P. 140–147. 8. Kravchuk M. B. *Reformuvannia sudovoi systemy yak vazhlyva skladova yevropeiskoi intehratsii Ukrainy* [Reforming the judicial system as an important component of European integration of Ukraine] : dys. kand. yuryd. nauk : 12.00.10; PVNZ «Lviv. un-t biznesu ta prava». Lviv, 2015. 217 p.

Дата надходження: 13.08.2020 р.

Nazar Huk

Lviv Polytechnic National University,
Institute of Law, Psychology and Innovative Education,
Department of Civil Law and Process,
postgraduate student I year of specialization 081 “Law”

LEGAL REGULATION OF SOCIAL SECURITY OF JUDGES IN THE CONDITIONS OF UKRAINE’S EUROPEAN INTEGRATION: TRENDS OF FURTHER DEVELOPMENT

It is noted that today the sphere of social security of judges in Ukraine is characterized by the following areas: 1) adaptation of European standards and experience of foreign countries in the legislation on the judiciary and the status of judges of Ukraine; 2) increase in judges’ salaries by cutting social guarantees; 3) reduction of the content and volume of social security of the judiciary; 4) the transition of the state from the predominance of in-kind social security (due primarily to benefits and guarantees) to cash security.

As evidenced by our study of issues and trends in the further development of legal regulation of social security of judges in Ukraine’s European integration, legislation on the judiciary and the status of judges is still low to address current issues, and the level of scientific attention to these issues is low.

The problems of legal regulation of social security of judges are primarily related to the current trends, namely the reduction of social security and the focus on high wages. Therefore, the vast majority of problems are due to the fact that these processes are perceived at the scientific level ambiguous. There are many areas of social security for judges, the lack of state guarantees for which can be considered a restriction of their rights. At the same time, the legislator made several inaccuracies in the regulation of existing forms. It is a set of these controversial issues and is the result of the volume of problems of legal regulation of social security of judges.

Key words: social security of judges; legal regulation; European integration of Ukraine; national legislation; European Union legislation; legal norms; principles of national legislation on the judiciary and the status of judges.